

MLUVÍCÍ KMEN UČÍ SVÉ RATOLESTI

Kázání ze soboty 4.2.2023 – br. Jiří Beneš

Ježíš používá obraz vinného keře a jeho pomocí mluví o sobě, o těch, kteří mu patří a o Bohu. A mluví k těm, kteří mu naslouchají. To znamená i k nám, kteří jsme zde shromážděni k bohoslužbě a slyšeli jsme jeho řeč.

Boha zde opakovaně (čtyřikrát) nazývá „*můj Otec*“ (J 15,1.8-10). Vůči vinnému keři má Ježíšův „*Otec*“ sice roli vinaře (stojí tedy vně keře), ale je k vinnému keři připoután nejsilnější možnou vazbou – vazbou synovskou: nejen „*kmen*“ vinného keře, ale i „*ratolesti*“ jsou vůči „*Otcí*“ v postavení Božího syna. Je to „*Otec*“ „*kmene*“ i „*ratolestí*“. „*Otec*“ jedná, pečuje o vinný keř, zasahuje do „*ratolestí*“ vinného keře řezáním a čištěním větví: „*každou mou ratolest, která nenese ovoce, odřezává*“. Totéž Ježíš popíše znovu, ale trpným rodem: uschlá „*ratolest*“ bude vyvržena ven (J 15,6; a znovu se tímto tématem obírá Pavel v Ř 11,16-24). „*Otec*“ tedy odřezáváním Ježíšovy „*ratolesti*“ zasahuje do Ježíšova organismu. Ježíš však ujišťuje, že to je způsob, jak „*Otec*“ vůči kmenu projevuje lásku („*Otec si mne zamiloval ... zůstávám v jeho lásce*“; J 15,9.10).

Hlavní pozornost je ovšem soustředěna na vinný keř. Tento živý organismus je celek, tvořený dvěma částmi: „*kmenem a ratolestmi*“. Nejsou to ovšem dvě samostatné části, nýbrž jedna rostlina. „*Kmenem*“ této rostliny je Ježíš a my jsme „*ratolesti*“ téže rostliny. Vinný keř je tedy Ježíš spolu s námi, resp. my s Ježíšem (variací tohoto obrazu je tělo, viz Ef 4,16). Rostlina nemůže žít bez „*kmene*“, ani bez „*ratolestí*“ a „*ratolesti*“ nemohou přežít bez „*kmene*“. Fungování celého organismu a život rostliny ovšem zajišťuje „*Vinař*“ zvnějšku prořezáváním a odřezáváním. „*Vinař*“ zasahuje do „*ratolestí*“ a dělá to, co On uzná za vhodné. „*Vinař*“ je náš „*Otec*“.

Záměrem Ježíšovy řeči a cílem „*Vinařovy*“ péče je „*ovoce*“: „*kmen*“ je zde pro „*ratolesti*“ a „*ratolesti*“ jsou zde pro „*ovoce*“. Nebuď jen tak nazdařbůh. „*Ratolesti*“ musí být užitečné a o to se stará „*Vinař*“. „*Vinař*“ je zamilovaný do „*kmene*“ a „*kmen*“ je zamilovaný do „*ratolestí*“ (J 15,9). Tato důležitá perspektiva nám zabraňuje usuzovat, že je zde popisován developer, jemuž „*kmen*“ i „*ovoce*“ slouží k násobení jmění. Nesmíme z toho vyvodit, že jsme zde proto, abychom produkovali zisk. Ježíšova řeč neobhájuje zrudnou teologii prosperity. A „*Vinař*“ není parazit, který využívá vinný keř ke zvýšení svého blahobytu. Ani vinný keř není firma generující jejímu majiteli zdroj příjmů: „*ovoce*“ zde totiž nepředstavuje zisk, nýbrž způsob oslavování Boha (J 15,8). Oslavování či uctívání Boha je náplň bohoslužby. O tu také v obraze vinného keře jde.

To nejdůležitější, kvůli čemu Ježíš obraz vinného keře (Sýkora i Petru hovoří o podobnosti) používá a čemu věnuje největší pozornost, je vztah „*ratolestí*“ ke „*kmenu*“. Obraz spočívá na dvou skutečnostech: (a) „*ratolesti*“ jsou pevnou součástí „*kmene*“ a nemohou určovat, zda chtějí být při „*kmene*“ nebo nechtějí. To rozhodl a určuje „*Vinař*“; (b) „*Kmen*“ na své „*ratolesti*“ mluví a školí je. „*Kmen*“ je náš učitel a pro nás – „*ratolesti*“ je zdroj našeho života a užitečnosti. Zdrojem našeho života jsou Ježíšova slova (J 15,3.7), tj. „*příkázání moje*“ (J 15,10) a láska (J 15,9). Mluvíci „*kmen*“ nás – své „*ratolesti*“ instruuje o našem chování vůči „*kmenu*“, od něhož se již nemůžeme odpoutat, protože jsme s ním pevně spojeni, jsme k němu přirostlí. Jsme zarostlí do „*kmene*“, jak říkával profesor Kučera.

Základní pokyn, který od svého „*kmene*“ slyšíme, zní: „*zůstaňte ve mně!*“ (J 15,4) ve smyslu setrvejte a nechtějte to měnit. Ale my se přece sami nemůžeme od „*kmene*“ oddělit? Proč nám tedy náš učitel – mluvící „*kmen*“ takový pokyn vůbec dává, když je jasné, že „*ratolesti*“ stejně nic jiného, než zůstat, dělat nemohou? Mluvící „*kmen*“ však po nás nevyžaduje jen zůstat, ale zůstat „*ve mně*“. A tím nás učí myslet stejně, jako zenový učitel učí svého žáka dívat se na věci jinak, než byl žák zvyklý. Pokyn „*zůstaňte ve mně!*“ totiž rozbíjí určité myšlenkové vzorce – stereotypy, aby vybudoval nové. Je tedy třeba naučit se chtít zůstat v „*kmeni*“, uvnitř „*kmene*“. A nechít to měnit. Zvyknout si být v „*kmenu*“. Nestačí totiž jen být s „*kmene*“. Nelze už být bez „*kmene*“. A je absolutně vyloučeno i chtít se od „*kmene*“ vzdálit. Přání „*kmene*“ je, aby „*ratolesti*“ zůstaly v něm. Na tom „*kmenu*“ velmi záleží, neboť o tom mluví opakovaně, celkem sedmkrát: „*ve mně*“ a „*v mé lásce*“. Všimněte si, že náš učitel – mluvící vinný „*kmen*“, po nás nepožaduje, abychom se do něj snažili dostat. My v něm již jsme a on požaduje, abychom tomu věřili, abychom tam zůstali a chtěli zůstat. Abychom si tuto skutečnost osvojili a naučili se s tím žít.

Druhou skutečností, se kterou nás náš učitel – mluvící „*kmen*“ konfrontuje, abychom ji připustili, zvykli si na ni a osvojili si ji, je: „*kmen*“ je v nás. To jde také nad rámec naší schopnosti představit si to a racionálně to zpracovat. Vždyť přece víme, že u vinného „*kmene*“ je „*kmen*“ vedle „*ratolesti*“. Zde od nás tedy náš učitel – mluvící „*kmen*“ požaduje, abychom za skutečnost pokládali to, co nám říká a nikoli to, co vidíme a s čím máme zkušenost. Mluvící „*kmen*“ nás tak učí důvěřovat mu navzdory svým představám, důvěřovat jeho slovům navzdory svým vědomostem a navzdory svým zkušenostem. A tím nás vede k tomu, abychom si uvědomili, že jsme na něm absolutně závislí a že se bez něho neobejdeme (J 15,5). Ale nejen uvědomili. On chce, abychom se s tím smířili a naučili se s tím žít. Proto mají Jeho „*slova*“ zůstat v nás (J 15,7). Jeho „*slova*“ mají zůstat v naší mysli a tvořit základ našeho myšlení. Míza, ze které my *ratolesti* čerpáme energii, jsou slova mluvícího „*kmene*“.

Ale tím to nekončí. Jsou-li slova mluvícího „*kmene*“ v nás a zůstávají-li v nás, pak s námi něco dělají: generují „*ovoce*“ (J 15,5), které slouží k oslavě Boha (J 15,8). Co je oním „*ovocem*“, na kterém „*kmen*“ spolu s „*Vinařem*“ společně pracují a které je produktem našeho zůstávání v „*kmenu*“ a slov mluvícího „*kmene*“ v nás, vyjádří mluvící „*kmen*“ takto: „*zůstanete-li ve mně a zůstanou-li má slova ve vás, prostě, oč chcete, a stane se vám*“ (J 15,7). Tímto „*ovocem*“ je modlitba a my – „*ratolesti*“ sloužíme Bohu a oslavujeme Boha tím, že k Němu a s Ním mluvíme, když jsme předtím naslouchali jeho slovům a nasáli je do sebe.

Druhý pokyn mluvícího „*kmene*“ tedy zní: „*prostě!*“, neboli „*žádejte!*“. Tedy mluve k Bohu! Modlete se! Vznášejte na Boha nároky! Požadujte, co potřebujete! To je náplň bohoslužby. Bohoslužbu tvoří naše řeč k Bohu, tedy modlitba, kterou v nás vyvolala slova mluvícího „*kmene*“ a skutečnost, že jsme jeho součástí, jsme v něm a on je v nás.

Jen když zůstaneme v něm a on v nás, nezneužijeme modlitbu, tj. neučiníme si z ní zdroj své prosperity ani uzdu na Pána Boha, abychom si ho ochočili a naučili ho plnit naše požadavky. Mluvící „*kmen*“ nám nedává kouzelná slůvka, která na Boha zaberou a jimiž my vždycky dosáhneme svého. Záměrem není získat a mít, nýbrž zůstat v něm a prosit. Oslavovat Boha a zachovávat jeho příkázání (J 15,8.10). Důležité je vystavovat se „*Vinaři*“, nechat se „*vinařem*“ a také „*slovem*“, kterým nás mluvící „*kmen*“ učí (J 15,2.3), čistit. Pro nás – Boží lid je důležité zůstat zarostlí do „*kmene*“.

Amen

Modlitba: „Náš Pane, děkujeme Ti, že jsi vinným kmenem, do něhož jsme zarostli. Děkujeme, že spolu s Tebou je Bůh i našim Otcem. Věříme, že jsme v Tobě a Ty v nás. A víme, že bez Tebe nemůžeme nic učinit – sami od sebe nemůžeme nést ovoce. Chceme, aby Tvá slova zůstávala v nás a abychom i my zůstávali v Tobě. Chceme spolu s Tebou oslavovat Tvého Otce a chceme být Tvými učedníky. Chceme zachovávat Tvá přikázání stejně, jako Ty zachovááš přikázání svého a našeho Otce. Chceme zůstávat ve Tvé lásce, jako Ty zůstáváš v lásce svého a našeho Otce. Vybízíš nás, abychom prosili a tak nás nyní vyslechni: klademe do Tvých rukou našeho pana prezidenta Pavla. Děkujeme za něj. Přijali jsme jej s ulehčením a prosíme za moudrost pro něj. Prosíme Tě také za moudrost i pro naši vládu. Dej jim sílu ustát obtíže, které vládnutí v této nesnadné době přináší. A prosíme také za naše bratry Ukrajince, kteří procházejí nevýslovným utrpením. I za jejich prezidenta a vládu. Povstaň, Bože! Oboř se na ty, kdo připravují válku! Zmař jejich úmysly, pro jméno své! Rozpraš národy válekytivé a donuť je uznat svou moc! Vždy Ty jsi Panovník vsí země. Nastol své království! A vyslyš nás, když o to budeme nyní znovu prosit a to společně slovy Tvého Syna ...“

Amen

